

Notat

Habilitetssak i Agder fylkeskommune

v/Revisjonsdirektør Tor Ole Holbek

Tillit

- Arbeidet med etikk er svært viktig både internt, men også i forhold til omverden
 - Vi må ta ansvar for egne handlinger
 - Finnes alternativer?
 - Vi må ha kunnskap om habilitet og bruke kunnskapen
 - Vi trenger (alle) godt omdømme, troverdighet og tillit i befolkningen
 - Og vi trenger tillit innad mellom arbeidstaker – arbeidsgiver og mellom administrasjon og politisk nivå – for å få best mulig tjenestenivå ut til brukere av kommunale og fylkeskommunale tjenester

Tillit

- Fylkeskommunedirektøren har det løpende personalansvaret for den enkelte, jf koml § 13-1 (7)
- Fylkestinget har personalansvaret for fylkeskommunedirektøren jf koml § 13-1 (1)
- Revisjonen vurderer ikke arbeidsrettslig tillit, men faglig tillit er viktig for oss. Uten denne tilliten må vi si ifra og innrette revisjonen annerledes.

Disposisjon

- Innledning
- Avgrensning
- Revisjonens arbeid
- Innsamling av data
- Internkontroll
- Håndtering av habilitet
- Vurdering av vedtakenes gyldighet
- Læring og forbedring
- Anbefalinger

Innledning – kap 1

- Prosjektskisse vedtatt i kontrollutvalget i sak 3/26;
- Problemstillinger revisjonen har belyst;
 - Agder fylkeskommunes internkontroll innenfor habilitet
 - Håndtering av habilitet
 - Hvordan tidl. fylkesdirektør har håndtert dette
 - Hvordan Agder fylkeskommune har håndtert dette
 - Vedtakenes gyldighet;
 - Eyde Energipark, Eyde Material park, Arendal kommuneplan, arealdelen, reguleringsarbeid fv 475, finansiering fv 475
 - Læring og forbedring
 - Revisjonen kommer med 5 anbefalinger til videre arbeid

Avgrensning

- Følgende avgrensning er foretatt;
 - Vi har sett på reguleringsplan og finansiering av fv 475 (Neskilen-Heftingsdalen) «del 2», ikke «del 1» (Neskilen-Arendal Havn).
 - Prosess rundt varsling tar vi i FR-prosjekt om varsling, her bare faktiske forhold og vurderinger som belyser habilitet
 - Arbeidsrettslige forhold (sluttavtale) med tidl fylkesdirektør – koml § 13-1
 - Politiske vedtak fattet i Arendal kommune
 - Stortinget/regjering følger ikke fvl og er ikke vurdert

Revisjonens arbeid – kap 2

- Innsamlede data som revisjonen har brukt;
 - Offentlig høring i kontrollutvalget
 - 9 personer møtte til høring
 - Samtaler med revisjonen
 - Mange samtaler hvor referat er verifisert-kontradiksjon
 - Dokumentgjennomgang
 - Internkontroll, og saksdokumenter rundt plan og finansieringsprosesser og alle dokumenter tilsendt oss
 - Politiske møter
 - Alle tilgjengelige opptak av relevante saker i politiske organ

Rettslig grunnlag – kap 3

- Vi har brukt følgende rettslige grunnlag;
 - Kommuneloven
 - Forvaltningsloven
 - Arkivlova m/forskrift
 - Offentleglova
 - FoU-rapport – Styrket lederskap i offentlig sektor
 - Råd fra KS angående etiske retningslinjer
 - Agder fylkeskommunes interne rutiner og etiske retningslinjer

Kommuneloven

- Kommuneloven § 13-1;
 - Kom.dir skal lede den samlede administrasjonen...
 - Kom.dir skal påse at saker er forsvarlig utredet...
 - Kom.dir skal følge opp politiske vedtak....
 - Kom.dir har det løpende personalansvaret...
- Kommuneloven § 25-1;
 - Kommuner og fylkeskommuner har en plikt til å ha internkontroll og det er kom.dir sitt ansvar.

Forvaltningsloven

- Det følger av koml §§ 11-10 og 13-3 at fvl. kap. 2 om inhabilitet gjelder ved behandling av saker
- Forvaltningsloven kap. 2 - § 6 (1)
 - En offentlig tjenestemann er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe en avgjørelse i en forvaltningssak når;...

Hvorfor?

- Er du ugild/inhabil så har du plikt til å trekke deg fra behandling av den aktuelle saken
- Reglene skal bidra til;
 - Avgjørelser treffes på objektivt grunnlag
 - Skal sikre at en tjenestemann ikke legger vekt på personlige forhold, eller utenforliggende forhold og at det tas riktige avgjørelser
 - Tilliten til publikum opprettholdes
 - Tjenestemannen beskyttes mot mistanke/ubehag

Avgjørelse....

- Hva menes med begrepene;
«Begrepene «forvaltnings sak» og «avgjørelse» skal fremdeles forstås vidt (..). Avgjørelsesbegrepet omfatter realitetsavgjørelser, men kan etter omstendighetene også omfatte beslutninger som ledd i saksbehandlingen, for eksempel innsyn i dokumenter. Hensyn til tillit i forvaltningen og krav om forsvarlig saksbehandling må tillegges vekt (..). Dersom en person som er inhabil har tatt saksbehandlingsskritt før inhabiliteten ble konstatert, må organet gjennomføre de saksbehandlingsskritt i saken som må til for å unngå at den inhabiles deltakelse får betydning for sakens utfall»

Kilde; lovforarbeid forvaltningslov

«Tilrettelegge grunnlag for» – og «treffe avgjørelse»

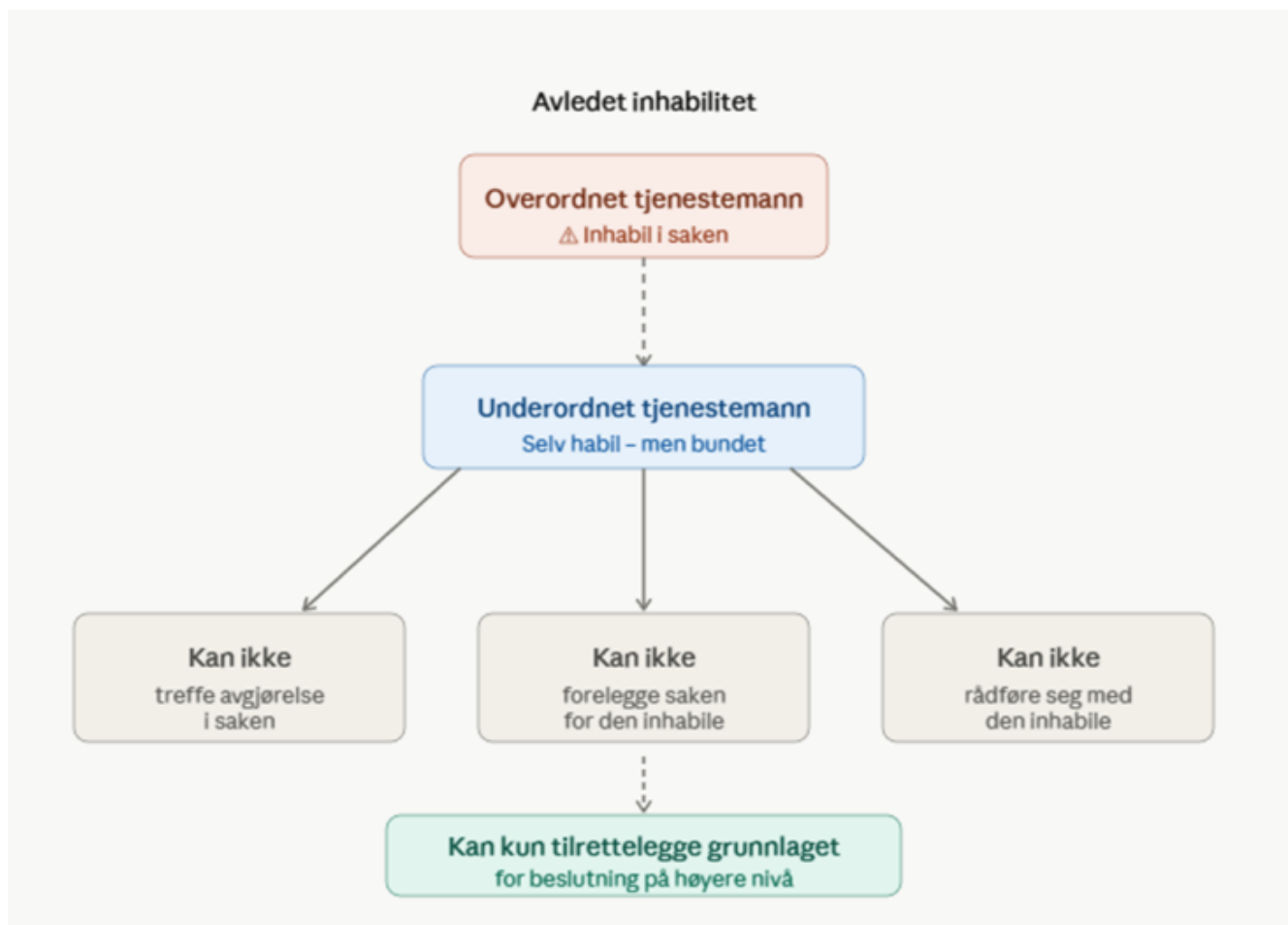
- Hva betyr begrepene?

*«Begrepet **«avgjørelse»** forstås vidt og omfatter ikke bare vedtak, men også andre individuelle eller generelle avgjørelser i en forvaltningssak. Også om avgjørelser som knytter seg til privat rettslige avtaler eller det offentliges service. Også tjenesteytelser omfattes og det samme gjør ulike typer råd og uttalelser som er ment å være autoritative. At den inhabile heller ikke kan **«tilrettelegge grunnlaget»** for avgjørelsen, medfører at vedkommende er avskåret fra å delta i forberedelsen. Den inhabile kan for eksempel ikke bidra med råd eller veiledning om saken, innhente opplysninger til beslutningsgrunnlaget eller ta andre saksbehandlingsskritt rettet mot avgjørelsen».*

Avledet inhabilitet fvl. § 6 (3)

- Hva menes med avledet inhabilitet?
 - En underordnet tjenestemann som selv er habil, kan ikke treffe avgjørelse i saken – kun tilrettelegge grunnlaget for...
 - Uavhengig av om saken kan påklages eller må godkjennes på høyere nivå
 - Som underordnet tjenestemann kan man ikke forelegge saken for inhabil person eller rådføre seg med den inhabile
 - Grense avgjørelse/tilrettelegge grunnlaget for

Avledet inhabilitet

Fvl 41/Ulovfestet rett Virkninger

- Av fvl § 41 fremgår det;
«Er reglene om behandlingsmåte i denne lov (..) ikke overholdt ved behandling av en sak som gjelder enkeltvedtak, er vedtaket likevel gyldig når det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold»
- Prinsippet i § 41 gir uttrykk for ulovfestet rett og dermed kan prinsippet anvendes på beslutninger som ikke er enkeltvedtak, herunder forskrifter

Fvl § 41/Ulovfestet rett

Virkninger

- Høyesterett har lagt til grunn (Rt 2009. s 661);
- «Feilen kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold»;
 - Ikke krav om sannsynlighetsovervekt
 - Tilstrekkelig med en ikke helt fjerntliggende mulighet for (...)
 - Hvor feilen har ledet til mangelfullt eller uriktige avgjørelsesgrunnlag (..) eller feilen på annen måte påvirker forsvarlig saksbehandling, skal det gjennomgående nokså lite til

Fvl § 41/Ulovfestet rett Virkninger

- *«I juridisk litteratur er det lagt til grunn at alvorlige feil, som blant annet inhabilitet hos saksbehandleren, generelt fører til at feilen kan ha virket inn på vedtakets innhold (...)»*
- Inhabilitet må alle ta på alvor og kunnskapsnivået på område må styrkes

Arkivlova m/forskrift

- Arkivplikt jf arkivlova § 5
- Det følger av arkivlova med forskrift;
«Eit organ skal føre journal for å leggje til rette for offentlig innsyn. I journalen skal organet registrere alle inngående og utgående dokument som etter offentleglova § 4 må regnast som saksdokument for organet, dersom dei er eller blir sakshandsama og har verdi som stadfesting av dei tilhøva dei gjeld»

- Revisjonens undersøkelse viser;
 - Agder fylkeskommune har ikke egne skriftlige rutiner som særskilt regulerer habilitet
 - Nå er regjeringens veileder lastet opp i Agda
 - Intervjuobjektene sier at habilitet i stor grad sitter «i ryggmargen» til de ansatte
 - Habilitet tas opp til diskusjon ved behov
 - Har vært lite opplæring om habilitet/forvaltning
 - Nå har det vært kurs på habilitet

AGDER
fylkeskommune

Etiske retningslinjer for Agder fylkeskommune

Versjon/dato: 1.0, 10.02.2021	Godkjent/vedtatt av: Lederteamet, HSU og Fylkestinget
Dokumentnummer: 21/07558-1	Beskrivelse: Etiske retningslinjer for Agder fylkeskommune
Neste versjon: 10.02.2022	Ansvar for revisjon: Avdelingsleder jus og informasjonsforvaltning
Første gang vedtatt: 10.02.2021	Gjelder for: Agder fylkeskommune

Etiske retningslinjer

- Agder fylkeskommune utarbeidet i 2021 etiske retningslinjer, vedtatt i fylkestinget (15/21)
 - Retningslinjene omfatter alle viktige området som, *Etikk, jus, identitet, moral, omdømme og økonomi*
 - Intervjuobjektene opplyser at de mener å huske at de etiske retningslinjene ble gjennomgått i forbindelse med vedtakelsen, men at de ikke har blitt gjennomgått systematisk i ettertid

Styrings- og kontrolltiltak

- Under folkevalgtopplæringen (2019) ble det gitt klarsignal til at politikere ikke trengte å gå via fylkeskommunedirektør, men kunne ta kontakt med fylkesdirektører.
- Revisjonens undersøkelse viser;
 - Fylkeskommunedirektøren er ikke alltid på kopi på e-post
 - Revisjonen har ikke funnet skriftlige retningslinjer for kontakt mellom folkevalgte og administrasjon

Styrings- og kontrolltiltak

- Undersøkelsen viser at;
 - Det ikke er etablert tydelige føringer for hvordan ansatte skal håndtere direkte henvendelser fra folkevalgte
 - Generell e-post i flere tilfeller ikke blir lagret i saksbehandlingssystemet
 - Mye e-post sendes direkte til ansatte og ikke via fylkeskommunens postmottak
 - Selve saken og saksgrunnlag lagres i P360, mens øvrig kommunikasjon/dokumentasjon kan bli liggende i e-post, SharePoint, Webhotell, møtechatter og Teams-grupper
 - Det ligger flere saker i P360 om samme sak
 - Det ikke foreligger systemer eller rutiner som sikrer at inhabilitet dokumenteres eller følger den enkelte sak, det kommuniseres i hovedsak muntlig og ansatte må huske dette i komplekse saker.

Styrings- og kontrolltiltak

- For at fylkeskommunens ledelse skal kunne fange opp etterlevelse;
 - Tillitsbasert ledelse krever god internkontroll
 - Koml §§ 13-1 og 25-1 gir fylkeskom.dir et ansvar
 - Administrasjon vs. politikere
 - Må være en praktisk samhandling
 - Ikke gå på bekostning av koml. §§ 13-1 og 25-1
 - Bør ha skriftlige prosedyrer/rutiner på dette området

- Vi har belyst følgende problemstilling;
 1. Har (tidl.) fylkesdirektør fulgt forvaltningsloven og fylkeskommunes retningslinjer?
 2. Har Agder fylkeskommune håndtert inhabiliteten til (tidl.) fylkesdirektør i tråd med forvaltningsloven og egne retningslinjer?

Habilitetsvurdering

- Revisjonen vurderer;
 - Fylkeskommunen vurderte tidl fylkesdirektør inhabil fra 23.09.21 (muntlig).
Habilitetsvurderingen ble skriftliggjort 23.11.21
 - Konkluderte med inhabilitet for planprosesser og vegrelaterte spørsmål i området syd for E18, herunder for etablering av ny vei.
- Revisjonen mener at det er noe uklart hvor langt inhabiliteten rekker og at det må vurderes fra sak til sak

Habilitetsvurdering

- I habilitetsvurderingen fra 2021 står det at det bør settes inn stedfortreder og må tas hensyn til avledet inhabilitet, men
 - Det gjøres ikke ytterligere avklaring av hvilke deler av saksforberedelsen som kunne utføres av underordnede tjenestemenn
 - Foreligger ikke ytterligere avklaring av hva som var å anse som «avgjørelser» og som dermed må ut/sideordnet eller opp et nivå

Habilitetsvurdering

12.03.25

- Her konkluderes det med at (tidl) fylkesdirektør ikke var inhabil til å delta i forhandlingsarbeidet med Arendal kommune og gjennomføringsfasen. Bakgrunnen var at det allerede var fattet et vedtak om hvor mye penger Agder fylkeskommune skulle bidra med.
- Revisjonen vurderer at denne vurderingen ikke er i tråd med fvl § 6 (2)
 - Fylkestinget fatter finansierings vedtak 21.10.25 og
 - Fremdrift og realisering av veien er noe langt mer enn praktisk tilrettelegging jf. fvl. § 6 (4)

Revisjonens vurdering

Habilitetsvurdering

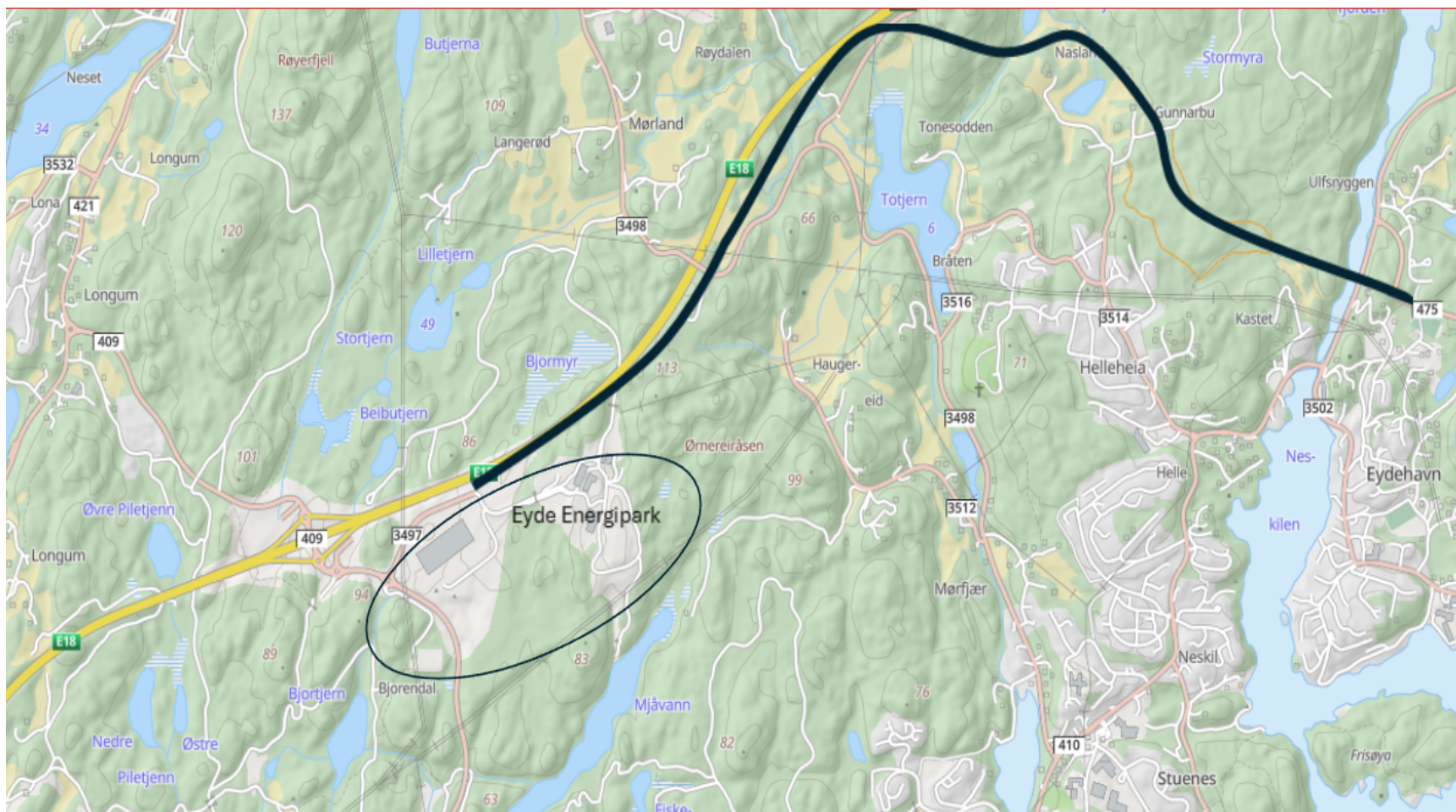
- Revisjonen vurderer at;
 - Tidl fylkesdirektør ble inhabil (både på planprosesser og finansiering av fv 475) fra **juni-2021**, da Arendal Eiendom KF tok kontakt for å kjøpe hans eiendom.
 - Tidl fylkesdirektør skulle ha opplyst fylkeskommunedirektøren om kontakt og møte som fant sted i juni 2021, noe som ikke ble gjort før i september - 2021. At det fant sted et møte i juni opplyses det ikke om så langt vi kan se.

- Behandlet internt, administrasjonen vurderer;
 - At det ikke foreligger holdepunkter som tilsier at tidl fylkesdirektør har vært inhabil i;
 - Fylkesvei fv 475 – Neskilen-Heftingsdalen
 - Kommuneplan for Arendal
 - Regional plan for mobilitet
 - Fylkeskommunens behandling av reguleringsplan tilknyttet batterifabrikk
 - At habilitetsvurderingen fra 2022 (les 2021) la seg på en forsiktighetslinje med en noe streng fortolkning av habilitetsregelverket

- Revisjonen vurderer;
 - At varslingsaken etter rutinen skulle vært satt ut eksternt
 - At habilitetsvurderingene bygger på en for snever tolkning av habilitetsreglene
 - Forholdet til avledet inhabilitet er ikke vurdert
 - Varsler burde blitt kontaktet for utfyllende informasjon slik at saken ble tilstrekkelig undersøkt.

Eyde energipark

Morrow Batteries

Eyde energipark

Morrow Batteries - reguleringsplan

- Revisjonen vurderer at (tidl fylkesdirektør);
 - Saken faller inn under «andre planprosesser – syd for E-18», etter habilitetsvurdering – 23.11.21
 - Tidl. fylkesdirektør var ikke erklært inhabil på tidspunkt fylkeskommunen fikk områderegulering til høring/offentlig ettersyn
 - Revisjonen har ikke funnet dokumentasjon på at tidl. fylkesdirektør har handlet i strid med habilitetsregler, hverken avgjørelse eller tilrettelegging

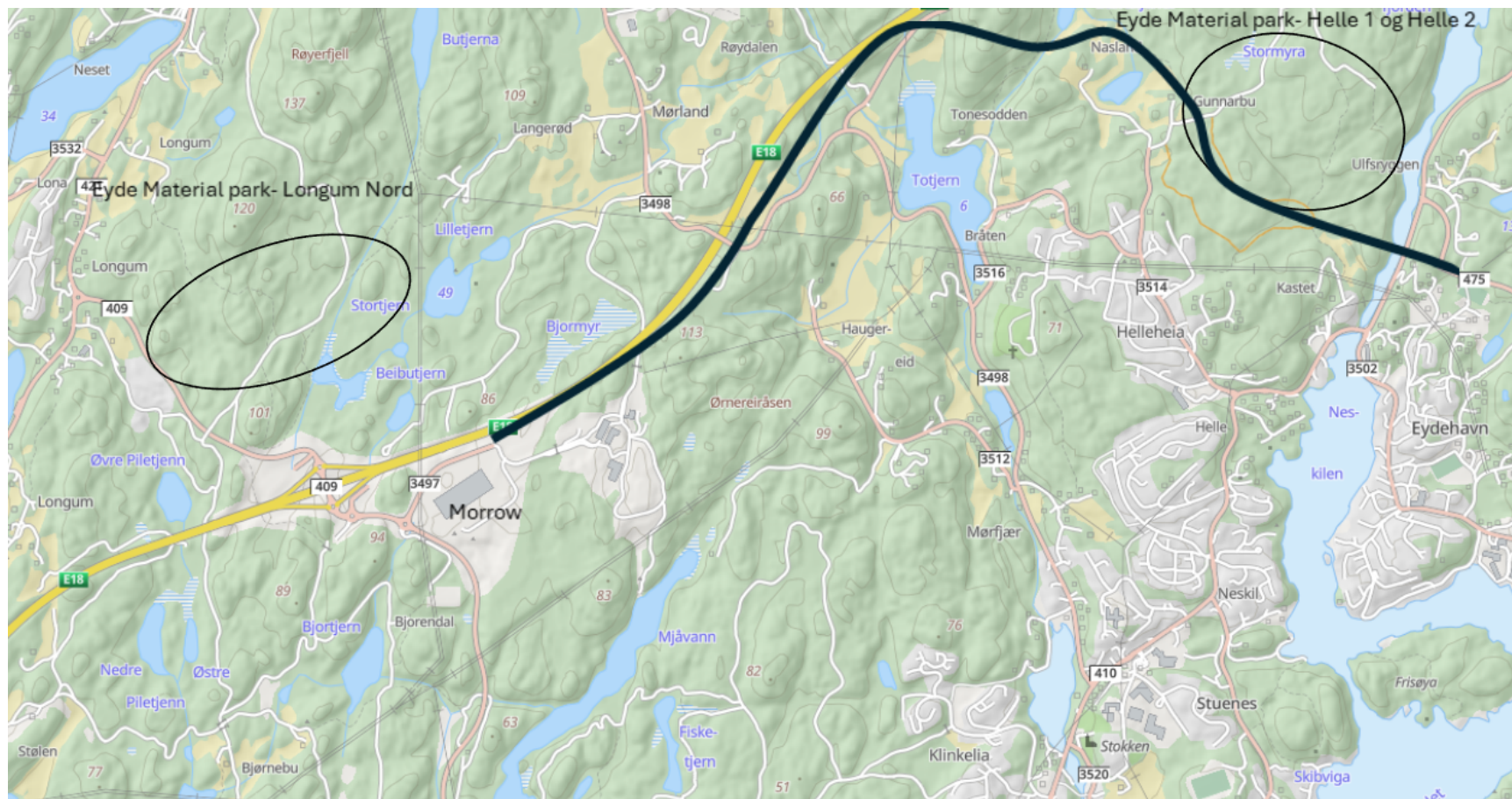
Eyde Energipark

Morrow Batteries

- Revisjonen vurderer at (fylkeskommunen);
 - Område samferdsel (før inhabilitet ble avklart sept-21) produserte faglige notater og bidro med innspill, herunder notat om transportutfordringer
 - Kun tilrettelegging av saksfremlegg på samferdsel da fylkeskom.dir og fylkesdirektør for analyse og plan har signert før behandling i fylkesutvalg.
 - Fylkeskommunen har håndtert habiliteten i tråd med lov og retningslinjer

Longum nord

Eyde material Park

Longum nord

Eyde material Park

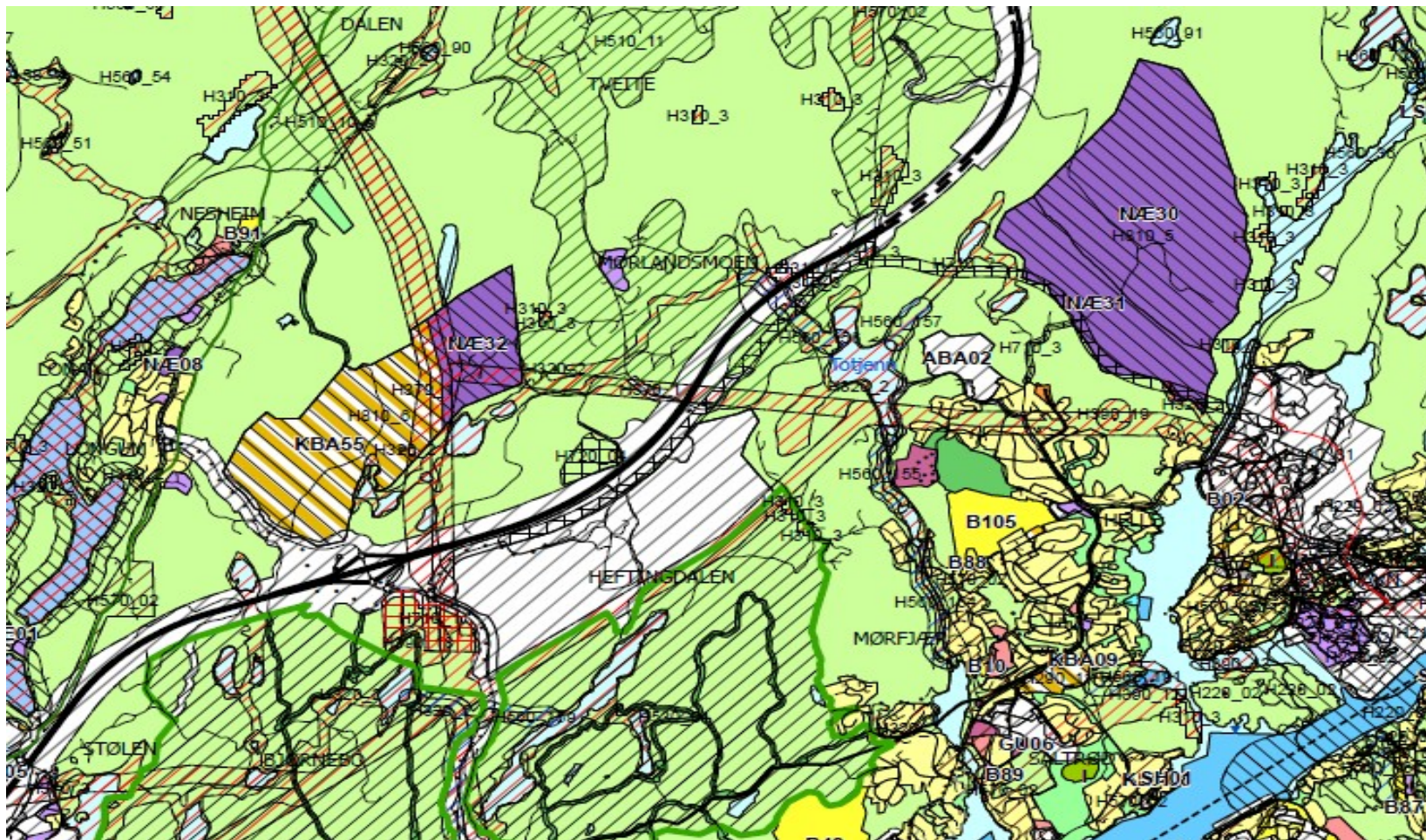
- Revisjonen vurderer at (tidl fylkesdirektør);
 - Saken faller utenfor «andre planprosesser – syd for E-18», etter habilitetsvurdering – 23.11.21
 - Reguleringsplanen er imidlertid en regulering av bl.a. tidl. fylkesdirektør sin eiendom og han anses derfor inhabil jf fvl § 6.
 - Revisjonen har ikke sett dokumentasjon på at tidl fylkesdirektør har handlet i strid med habilitetsreglene

Longum nord

Eyde material park

- Revisjonen vurderer at (fylkeskommunen);
 - Har håndtert habiliteten til tidl. fylkesdirektør i tråd med habilitetsreglene og etiske retningslinjer
 - Intern dialog viser bevissthet rundt habilitet og det ble etterhvert iverksatt tiltak for å håndtere inhabiliteten.
 - Frem til tiltakene ble iverksatt viser dokumentene usikkerhet rundt rollefordeling, ansvar, formelle avklaringer og avledet inhabilitet

Arendal kommuneplan

Arendal kommuneplan

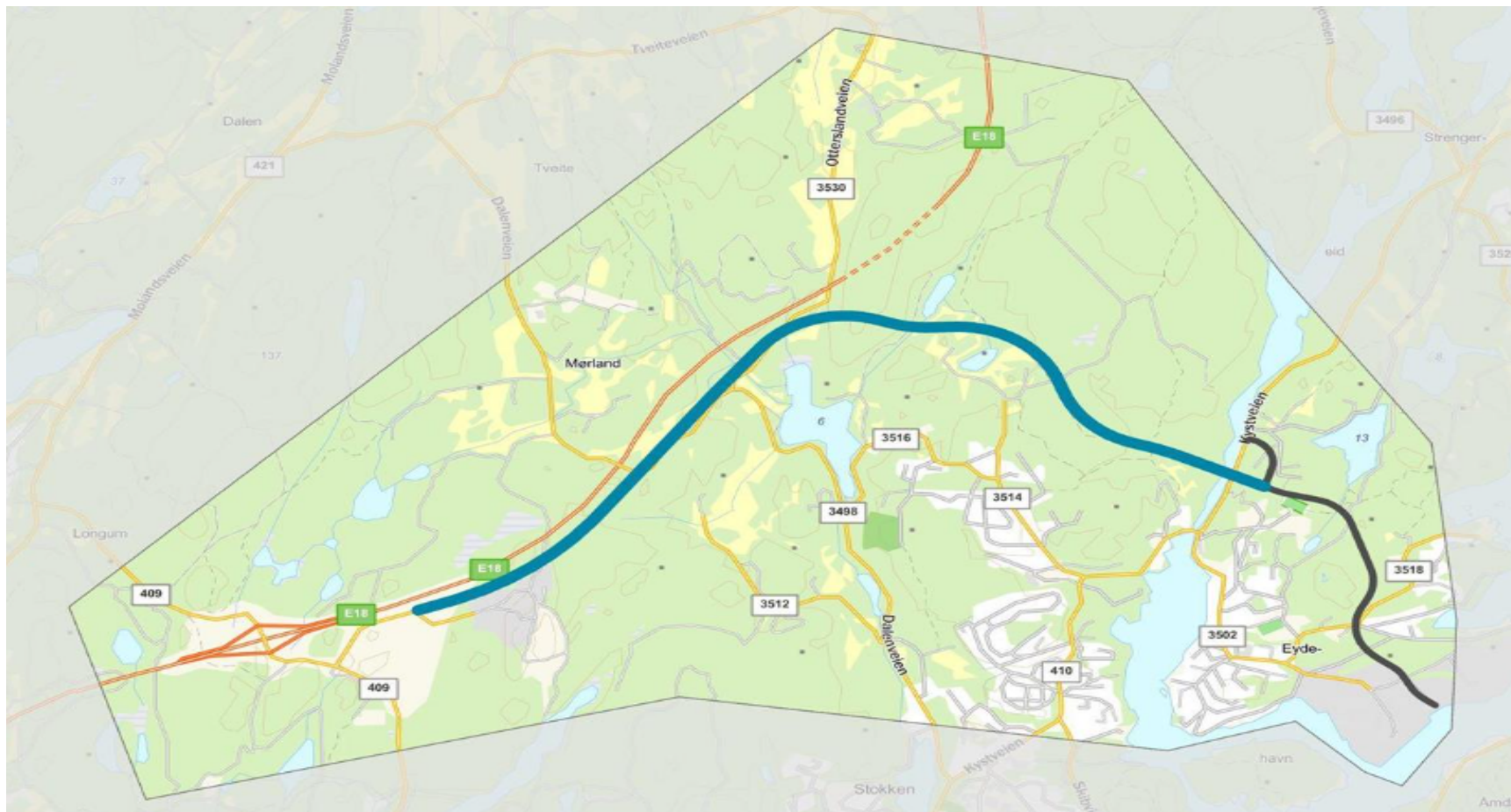
- Revisjonen vurderer at (tidl. fylkesdirektør);
 - Saken faller utenfor «andre planprosesser – (...) syd for E-18», etter habilitetsvurdering – 23.11.21
 - I utg.pkt er man ikke part i en kommuneplan
 - Revisjonen mener fvl. § 6 (2) særegne forhold kommer til anvendelse – Inngått avtale med Otra Holding AS som fremmer forslag om endring av områdeformål fra LNF til næringsformål
 - Tidl. fylkesdirektør hadde en egen økonomisk interesse i sakens utfall

- Fylkeskom.dir og fylkes.dir for analyse og plan utarbeidet saksfremlegg for fylkesutvalget som vedtok fylkeskommunens uttalelse.
- Revisjonen har ikke sett dokumentasjon på at tidl fylkesdirektør har vært med å tilrettelegge grunnlaget for eller fattet en avgjørelse i strid med habilitetsreglene

- Undersøkelsen viser at (fylkeskommunen);
 - Fylkeskommunen ga høringsinnspill gjennom planområdet, samferdsel bidro med faglige innspill
 - Samferdselsområdet foreslo å fremme innsigelse til næringsområdene nord for Longumskrysset
 - Innsigelsene ble frafalt, men det skrives at de har glemt å fjerne disse.
 - Saken ble senere signert av fylkeskom.dir. og fylkes.dir. for analyse og plan og behandlet i fylkesutvalget.

- Revisjonen vurderer at (fylkeskommunen)
 - En innsigelse er en konflikt med planforslaget og kan være avgjørende for om planen kan vedtas
 - Underordnede tjenestemenn på samferdsel her har foretatt en «avgjørelse» i strid med reglene om avledet inhabilitet, jf fvl § 6 (3).
 - Men, at feilen ble reparert som følge av at sideordnet og overordnet senere på selvstendig grunnlag vurderte om næringsområdene burde utgå.

Heftingsdalen-Neskilen

Fylkesvei 475 – næringsveien

Reguleringsplan

- Revisjonen vurderer at tidl. fylkesdirektør var inhabil som vurdert i habilitetsvurderingen fra 2021
 - I planprogram for ny vei, så fremgår det at han var oppført som deltaker i referansegruppe og deltaker i styringsgruppe. Dette finner ikke revisjonen dokumentasjon på at stemmer
 - Vi er heller ikke kjent med at han har vært delaktig i eller fattet avgjørelse i utarbeidelse av reguleringsplan
 - Men han var tilstede og svarte på spørsmål i politisk møte;
 - Hovedutvalg for Samferdsel den 26.09.22 (orienteringssak)
 - Fylkesutvalget den 06.06.23 (politisk sak offentlig ettersyn)
 - Tilrettelegging i strid med fvl § 6

Fylkesvei 475 – næringsveien

Reguleringsplan

- Revisjonen vurderer at (fylkeskommunen);
 - Norconsult har stått for selve utarbeidelsen, fylkeskommunen har hatt ansvar for plan og prosjektering med Arendal som samarbeidspartner
 - Det er fattet avgjørelser av underordnede tjenestemenn i samferdsel, f.eks. prosjektførutsetninger, gjennomføring av silingsprosess, samt valg av traseløsning, avveining mellom ulike tekniske og faglige anbefalinger og innsynsbegjæring

Fylkesvei 475 – næringsveien

Reguleringsplan

- Etter revisjonens vurdering er det her foretatt «avgjørelser» i samferdsel i strid med avledet habilitet jf fvl § 6 (3).
- Å delta aktivt i et politisk møte når man er inhabil er etter revisjonen vurdering en saksbehandlingsfeil av;
 - Tidligere fylkesdirektør selv
 - Fylkeskommunedirektøren
 - Politisk ledelse

Fylkesvei 475 – næringsveien

Finansiering

- 2 spor;
 - Fylkeskommunens egen finansiering
 - Arbeid med å sikre statlig finansiering
- Revisjonen vurderer at tidl. fylkesdirektør i begrenset grad har vært involvert i fylkeskommunens egen finansiering, men har
 - Løftet opp finansiering gjennom handlingsprogram for mobilitet
 - I e-post kommet med forslag om hvordan vedtak kan utformes og oversendt alternative forslag

Fylkesvei 475 - næringsveien

Finansiering

- E-post av 30.01.25 kl 10.54
 - *Noen tanker om hvordan vedtak kan utformes*
- E-post av 30.01.25 kl 13.30 - *med nytt forslag pkt 3*

Revisjonen vurderer at tidligere fylkesdirektør har utført handlinger ifbm fylkeskommunens egen finansiering av næringsvei, som må anses som tilrettelegging av beslutningsgrunnlag, i strid med § fvl § 6, men vi kan ikke se at han har vært med å fatte avgjørelser .

- *Spor 2 – Statlig finansiering;*
 - *Fvl gjelder ikke for Stortinget og andre organer for Stortinget jf fvl § 4*
 - *Men fvl gjelder for fylkeskommunen og når du utfører arbeid som ansatt i fylkeskommunen, så gjelder habilitetsreglene i fvl.*

Revisjonen vurderer at tidl. fylkesdirektør i stor grad har vært med i arbeidet med å sikre statlig finansiering, både før og etter habilitetsvurderingen i 2021.

Fylkesvei 475 – næringsveien

Finansiering

- Han har bistått både adm og politisk nivå i fylkeskommunen, eks;
 - E-post 21.10.22 til politisk ledelse i fylkeskommunen;
 - «Har du noen kjente i komiteen må du gjerne plante et spørsmål om finansiering av næringsveien slik at vi kan få ekstra fokus på prosjektet»;
- Hvor politisk ledelse svarer;
 - «Da har jeg plantet spørsmålet»

Fylkesvei 475 – næringsveien

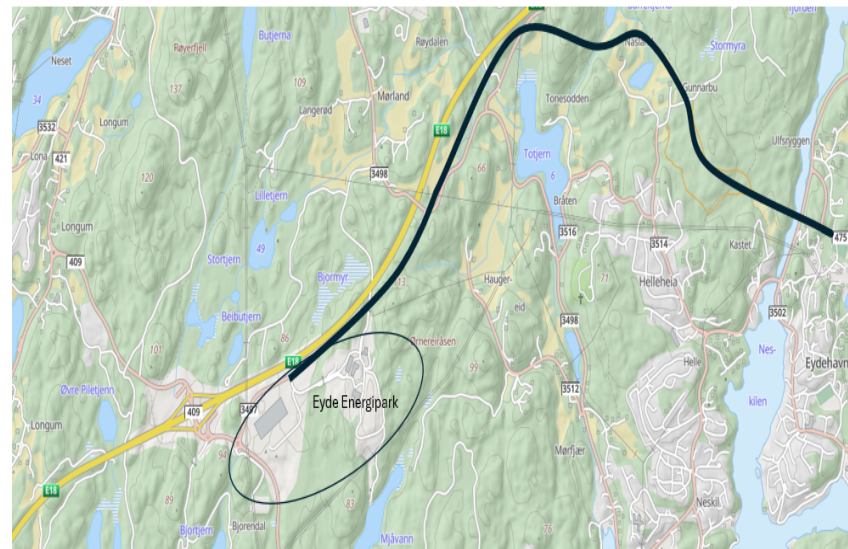
Finansiering

- Revisjonen vurderer at;
 - Tidl fylkesdirektør ikke har handlet i tråd med fvl habilitetsregler og fylkeskommunens etiske retningslinjer i sak om finansiering av fv 475
 - Agder fylkeskommune har ikke håndtert habiliteten til tidl fylkesdirektør i tråd med habilitetsreglene og interne etiske retningslinjer i sak om finansiering av fv 475.

Vurdering av vedtakenes gyldighet – kap. 6

Morrow Batteries – Eyde Energipark

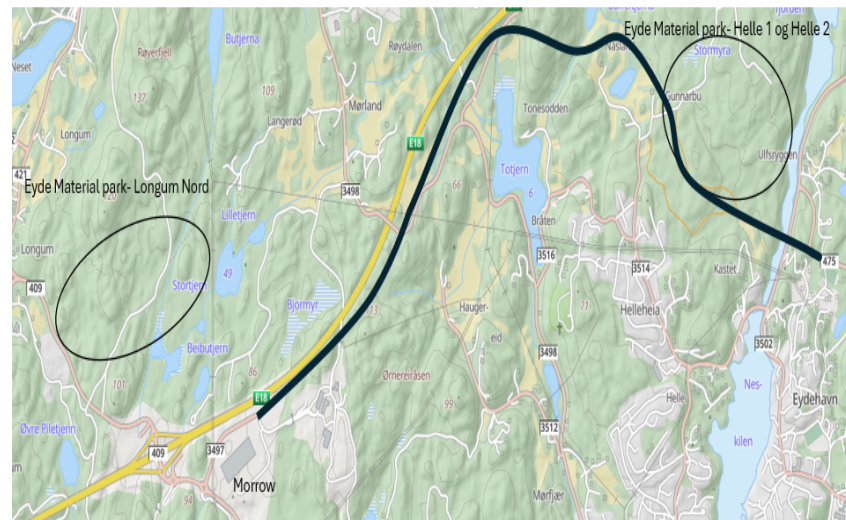
- Revisjonen vurderer at;
 - Tidl. fylkesdirektør ikke har deltatt i tilrettelegging av grunnlaget for eller fattet avgjørelse i saken
 - Underordnede ikke har fattet avgjørelse.
 - Det ikke foreligger brudd på habilitetsreglene/saksbehandlingsfeil som medfører en vurdering av vedtakets gyldighet

Vurdering av vedtakenes gyldighet

Longum Nord – Eyde Material park

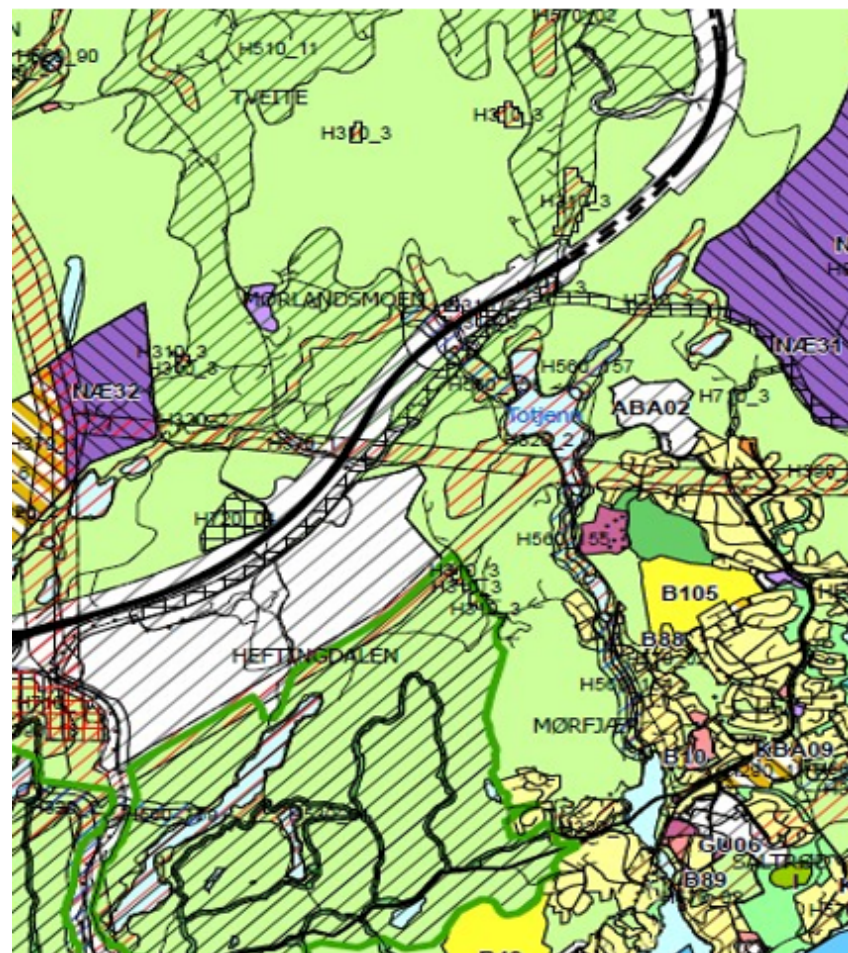
- Revisjonen vurderer at;
 - Tidl. fylkesdirektør ikke har deltatt i tilrettelegging av grunnlaget for eller fattet avgjørelse i saken
 - Underordnede ikke har fattet avgjørelse.
 - Det ikke foreligger brudd på habilitetsreglene/saksbehandlingsfeil som medfører en vurdering av vedtakets gyldighet

Vurdering av vedtakenes gyldighet

Arendal kommuneplan – arealdelen (103/22 i fylkesutvalget)

- Revisjonen vurderer at;
 - Tidl. fylkesdirektør ikke har deltatt i tilrettelegging av grunnlaget for eller fattet avgjørelse i saken
 - Underordnede «ved innsigelse» har truffet en avgjørelse i strid med avledet habilitet jf fvl § 6 (3).
 - Men at saksbehandlingsfeilen er reparert av videre og uavhengig behandling og at vedtaket derfor er gyldig.

- Revisjonen mener at;
 - Tidl fylkesdirektør har deltatt i tilrettelegging av grunnlaget for et vedtak, men ikke truffet en avgjørelse i saken
 - Underordnede har truffet avgjørelse, bl.a. av traseløsning i strid med avledet habilitet jf fvl. § 6 (3).
 - Disse avgjørelser er ikke besluttet av folkevalgt organ i Agder fylkeskommune.

- Spørsmålet blir deretter om feilen kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold. Revisjonen vurderer;
 - Formell planprosess har vært ivaretatt av Arendal og vedtatt av bystyret.
 - Agder Kommunerevisjon IKS er ikke revisor for Arendal og har ikke innsynsrett etter koml eller mandat til å vurdere om saksbehandlingsfeilen er reparert av videre og uavhengig behandling i kommunen.
 - Statsforvalter har mottatt klage på reguleringsplanen og vil vurdere den etter saken her er behandlet

Vurdering av vedtakenes gyldighet

Finansiering av fv. 475

- Revisjonen vurderer;
 - Vi vurderer at tidl fylkesdirektør har deltatt i tilrettelegging av grunnlaget for et vedtak med forslag om vedtakspunkt 30.01.25, ref foil 49
 - Saksbehandlingsfeilen blir imidlertid reparert ved at forslagspunktet ikke følger innstilling til politisk behandling og medfører ikke ugyldighet
 - Revisjonen har ikke funnet dokumentasjon på at underordnede har truffet avgjørelse, i strid med avledet inhabilitet jf fvl § 6 (3).

- Revisjonen vurderer at;
 - Vi vurderer at tidl fylkesdirektør har deltatt i tilrettelegging av grunnlaget for et vedtak hvor han signerer innstillingen i sak 44/25.
 - Forslagets punkt 2 lyder;

«Dersom sak om finansiering og bygging av fv 475 Næringsveien vedtas, i tråd med forslaget som er oversendt til behandling i Arendal Kommune, reduseres aktiviteten på handlingsprogrammet med 200 mill kroner for perioden, og utvalgte prosjekter flyttes over til marginallisten for fylkesveginvesteringer»
 - Revisjonen mener at pkt. 2 i dette vedtaket er ugyldig, da sakens kjerne videreføres

- Revisjonen vurderer;
 - At det ikke er en helt fjerntliggende mulighet for at vedtakets innhold er blitt påvirket av saksbehandlingsfeilen, til tross for at pkt 2 i vedtaket endres av fylkestinget
 - Ugyldigheten i pkt 2 får imidlertid ikke reell virkning da fylkestinget fatter finansieringsvedtak i fv 475 i sak 53/25

- Revisjonen vurderer;
 - Innstilling legges frem av fylkeskom.dir alene
 - Saken tilrettelegges i samsvar med avledet inhabilitet
 - Vedtaket i sak 44/25 pkt 2 er ikke premissgivende for behandling av sak 53/25
 - Saksbehandlingsfeil - tidl fylkesdirektørs forslag til vedtakspunkt (e-post 30.01.25) ikke med i behandlingen
 - Revisjonen konkluderer med at saksbehandlingsfeilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold og vedtaket er gyldig.

Tillit

- Innledningsvis hadde vi en foil om tillit, basert på vår gjennomgang er vår tillit til fylkeskommunedirektøren den samme som før rapporten, vi som kommunerevisjon har tillit.

Til læring og forbedring – kap. 7

- Habilitet;
 - Koml. § 25-1 sier det skal være en systematisk forebygging gjennom internkontroll
 - Vi mener risikoområder bør være identifisert og det bør foreligge rutiner og retningslinjer for habilitet
 - Det bør etableres et styringsgrunnlag som gir tydelige og felles saksbehandlingsrutiner for håndtering av habilitet

- Arkiv og journalplikt;
 - Fylkeskommunens skal ha arkiv med alle dokumentene som har betydning for saksbehandlingen til virksomheten
 - Vi har ikke vurdert internkontrollen, men har identifisert risiko knyttet til manglende oversikt;
 - Lagring av e-post
 - Dokumenter til samme sak er fordelt på flere plattformer, Teams, SharePoint, Webhotell, Public 360

- Etiske retningslinjer:
 - Fylkeskommunen har utarbeidet og vedtatt etiske retningslinjer, som ligger lett tilgjengelig – Bra!
 - Habilitet og interessekonflikter kunne med fordel hatt en tydeligere omtale
 - Det er forbedringspotensial på systematisk gjennomgang, evaluering og vedlikehold av disse
 - Evaluering og jevnlig oppfølging bør gjøres

- Rolleavklaring;
 - Kommuneloven skiller tydelig mellom politisk og administrativt nivå
 - Samtidig er dialog og samspill nødvendig for at fylkeskommunen skal ivareta sine oppgaver på en hensiktsmessig måte
 - Revisjonen vurderer at det er viktig med tydelige og kjente rammer for kontakt mellom politisk og administrativt nivå, gjennom enkle retningslinjer

- Protokoll;
 - Revisjonen har gjennom sitt arbeid sett at habilitet ikke alltid protokollføres korrekt i forskjellige politiske utvalg.
 - Koml § 11-4 (2) lyder;
«Hvis det blir vedtatt at møte lukkes, skal hjemmelen for vedtaket inn i møteboken. Det samme gjelder for vedtak om at et medlem av organet er inhabilt eller får fritak av personlige grunner»

Til læring og forbedring

- Opplæring;
 - De fleste vi har snakket med gir uttrykk for god bevissthet rundt habilitet
 - Samtidig har vi inntrykk av at det i liten grad har vært systematisk opplæring
 - Vi mener det bør gjennomføres opplæring innenfor kommunelovens og forvaltningslovens bestemmelser om habilitet

Anbefalinger – kap. 8

- Revisjonens anbefalinger;
 1. Agder fylkeskommune bør forbedre internkontrollen innenfor habilitetsområdet
 2. Agder fylkeskommune bør foreta en intern gjennomgang av fylkeskommunens etterlevelse av arkivlov og offentleglova
 3. Agder fylkeskommune bør løfte opp de etiske retningslinjene på jevnlig basis og vurdere om retningslinjene bør konkretiseres i større grad

Anbefalinger

- Revisjonens anbefalinger;
 4. Agder fylkeskommune bør utarbeide tydelige kontaktregler som klargjør kommunikasjonen mellom de folkevalgte og administrasjonen
 5. Agder fylkeskommune bør gjennomføre jevnlig, praksisnær opplæring innenfor grunnleggende tema som blant annet forvaltningsrett.